

Prof. Adam Leszczyński
Narutowicz zamiast Dmowskiego

Tomasz Miłkowski
Nowe życie Teatru Telewizji

Jak politycy PiS zarznęli
PKP Cargo

PARTIA TRUMPA W POLSCE

ISSN: 1509-3115 Indeks: 353299

9 771509 311409

XXXII TARGI KSIĄŻKI HISTORYCZNEJ

ZAMEK KRÓLEWSKI W WARSZAWIE – MUZEUM
ARKADY KUBICKIEGO

28 listopada – 1 grudnia 2024

WSTĘP BEZPŁATNY

Subskrybuj nasz kanał i oglądaj na YouTube

Targowe spotkania ze znanymi autorami książek, rozmowy z twórcami,
wykłady wideo o tematyce historycznej, podcasty historyczne

youtube.com/@fundacjaistoriaikultura

ZESKANUJ KOD

Nasze lokalne Trumpiki

Nie słabną skrajne oceny ani wielkie emocje po amerykańskich wyborach. Radość polskiej prawicy z wyboru Trumpa można porównać do zachowania karpi cieszących się z nadchodzącej Wigilii. A próby budowania pod Trumpa kampanii prezydenckiej potwierdzają tylko bezradność i hipokryzję polityków. Podobnie jak fałszywe i mylące są nazwy partii, poczynwszy od monopartii Kaczyńskiego Prawo i Sprawiedliwość, a na Wiośnie Biedronia kończąc, także znak równości między tym, co według słownika znaczą słowa prawica i konserwatyzm, a tym, co ze sobą niesie Trump, jest wręcz modelowym oszustwem.

Od patologicznego kłamcy Macierewicza zarażają się kolejni politycy. I nawet gdy on trafi tam, gdzie powinien, odpokutować winy za zdemolowanie armii i szaleństwa wyprawiane nad ofiarami katastrofy pod Smoleńskiem, będzie miał naśladowców. Nie brakuje przecież cyników, którzy będą nieśli w lud kolejne wersje historii o zamachu. Takie są te nasze lokalne Trumpiki. Zapatrzeni w niego jak w święty obrazek. Jakże musi im imponować. Bogactwem i bezczelnością. Rozwodami i aferami seksualnymi. Trump pokazał, że skromna wiedza i lewe interesy

nie są przeszkodą w marszu po Białą Dom. Nie dostałby się tam jednak, gdyby nie postawa liderów Partii Demokratycznej. To, co robili przez ostatnie dwa lata, to gotowa recepta na przegranie każdego wyborów. Nawet z kimś takim jak Trump.

W Polsce po tych wyborach zaczęto pilniej obserwować sytuację tych grup społecznych, które w Stanach poparły Trumpa. Dlaczego miliony biednych zagłosowały na miliardera? A na kogo mieli? Jaki program miała dla nich Kamala Harris? Poparły ją te grupy społeczne, do których trafiała z sensowną ofertą.

Ciągle nie widzę takich pomysłów koalicji rządowej, które miałyby trafić do części elektoratu PiS. Żelazny elektorat tylko wtedy jest żelazny, gdy partia zabezpiecza jego interesy. Przede wszystkim te ekonomiczne, bytowe. I nie grzebie mu drągiem w świecie wyznawanych przez niego wartości. Czy tak trudno to pojąć? Może wydrukujemy mapkę z miejscami, w których poparcie dla partii Kaczyńskiego przekroczyło 35%, i pojedą tam politycy koalicji? Nie raz, ale co miesiąc. Do skutku. Aż lokalne problemy zostaną choć w połowie załatwione.

KSIAŻKA ROKU TYGODNIKA PRZEGLĄD

Zainteresowanie zakupem książek autorstwa prof. Andrzeja Werblana przerosło nasze oczekiwania. Wyczerpał się nakład tomu I „Prawdy i realizmu”, zamówiliśmy więc dodruk.

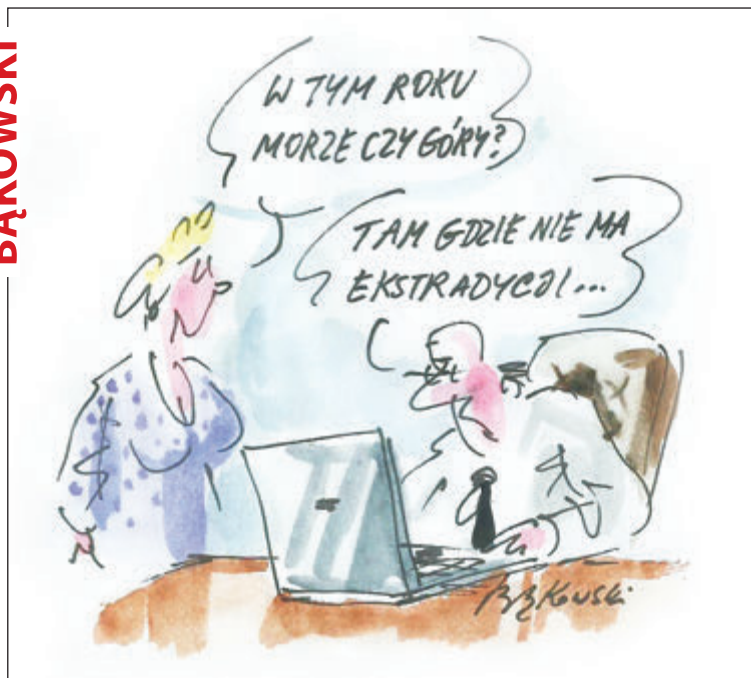

TOM I 78 zł TOM II 79 zł PAKIET 140 zł

Wpłat prosimy dokonywać na konto wydawcy PRZEGLĄDU
72 1090 2851 0000 0001 2023 9821

Zamówienia zrealizujemy z końcem 2024 r.

BAKOWSKI

Zamów ROCZNĄ e-prenumeratę PRZEGLĄDU

Czytaj **SZYBCIEJ** **TANIEJ** **WYGODNIEJ!**

- Nowy numer już w każdą sobotę
- Tylko 160 zł za cały rok czytania
- E-book „Cierń szansy. Nie przepraszamy za PRL” **GRATIS**
- Dostęp do wykupionych numerów nawet po wygaśnięciu prenumeraty
- Możliwość opcji **KUP NA PREZENT**

sklep.tygodnikprzeglad.pl

W NUMERZE

KRAJ

- 8 Prawica kocha Trumpa. Za wszystko**
Syndrom lokaja i inne choroby PiS
- 11 Trumpie, ufam tobie**
Peany polskich prawicowych mediów
- 13 Minister przestępczości**
Ciemne chmury nad Ziobrą
- 16 Stoi na stacji lokomotywa z PKP Cargo**
Jak spółka została zarżnięta
- 20 Narutowicz zamiast Dmowskiego**
– rozmowa z prof. Adamem Leszczyńskim

HISTORIA

- 24 Nie jesteś moim królem!**
Odszkodowania za kolonializm

ZAGRANICA

- 28 Z Włoch do Albanii i z powrotem**
Korespondencja z Rzymu
- 32 Nieletni killerzy z Marsylii**
Nowi rekruci gangów

SPORT

- 34 Na Szkotów bez Lewego**
Złota Piłkę Lewandowskiemu!

MEDIA

- 36 Pięknoduch z hejsbolem**
Kochać przeciwników nie musimy

OPINIE

- 38 Jan Szmyd**
Galopująca głupota
w czasie postępu cywilizacyjnego

KULTURA

- 42 Głos, któremu można zaufać**
– rozmowa z Krzysztofem Cugowskim
- 46 Największy teatr wrócił do gry**
Udana reaktywacja Teatru TV
- 50 Ćwiczenia z krzyczenia**
Historia najstynniejszego obrazu Muncha
- 53 Culturalia**
- 66 Notebook with Empty Pages**
Obrazy Karoliny Żądło

OBSERWACJE

- 54 Idealny rodzic?**
Co najwyżej w podręcznikach
– rozmowa z Michałem R. Wiśniewskim
- 58 Szybowcem nad K2**
– rozmowa z Sebastianem Kawą

FELIETONY I KOMENTARZE

- 3 Jerzy Domański**
Nasze lokalne Trumpiki
- 19 Jan Widacki**
Trump w Białym Domu
- 27 Stanisław Filipowicz**
Z notatnika grotolaza
- 37 Roman Kurkiewicz**
Śpieszmy się kochać bomby,
tak szybko mogą zostać wystrzelone
- 41 Tomasz Jastrun**
Święta nienawiść
- 49 Wojciech Kuczok**
Przechadzka niepodległości

20

KRAJ

NARUTOWICZ ZAMIAST DMOWSKIEGO

– rozmowa z prof. Adamem
Leszczyńskim

46

KULTURA

NAJWIĘKSZY TEATR WRÓCIŁ DO GRY

Udana reaktywacja Teatru TV

58

OBSERWACJE

SZYBOWCEM NAD K2

– rozmowa z Sebastianem Kawą

Projekt okładki: Iza Mierzejewska

FOT. KRZYSZTOF ŻUCZKOWSKI (2), WOJCIECH OŁKUSIŃSKI/EAST NEWS,
JACEK DOMIŃSKI/REPORTER (2), EAST NEW

✉ Prof. Andrzej Szahaj ma rację

Bardzo się cieszę, że wśród felietonistów „Przeglądu” jest prof. Andrzej Szahaj, krytykujący polski kapitalizm, ale także cały system gospodarczy. Moje poglądy na kapitalizm są zbliżone z zapatrywaniami osoby wysoce wykształconej, co przekonuje mnie, że jednak nie jestem sam, choć w Polsce z takimi poglądami człowiek czuje się wyobcowany.

Prześmiewcy i krytycy poprzedniego systemu panującego w Polsce przywołują z zachwytem słowa Stefana Kisielewskiego: „Socjalizm

jest to ustrój, w którym bohatercko pokonuje się trudności nieznane w żadnym innym ustroju!”. Nikt nie zauważa, że w tej ironii Kisielewskiego jest pewna prawda. Mimo wszystko socjalizm pokonywał te trudności, walczył z nimi. A co można powiedzieć o obecnym systemie, o kapitalizmie? On nie pokonuje trudności i nawet nie ma zamiaru pokonywać trudności nieznanymi w innych systemach!

À propos felietonistów, Tomasz Jastrun (...) pisał o krytyce budynku MSN, że to prawicowa krytyka. Ale przecież w internecie jest mnóstwo memów naśmiewających się z bryły tego budynku, np. jako baraku budowlanców, bez nasyczenia tej satyry polityką, bo to głównie,

myślę, dzieła młodych ludzi, którym jeszcze nie w głowie spory prawica-centrum-lewica. Pewnie państwo polskie zapłaciło kupę kasy osobie/osobom z drogich biur projektowych, a taki sam efekt byłby, gdyby to zaprojektował ktoś, kto stawia właśnie baraki albo sklepy wielkopowierzchniowe. I dziwię się, że Tomaszowi Jastrunowi nie gryzie się ta biała, prosta bryła np. z Pałacem Kultury i Nauki! Tu nasuwa się porównanie: jak zwykły człowiek narysuje kreskę, to jest kreska, ale jak artysta namaluje taką samą kreskę, obudowując ją treścią filozoficzną, jest to już dzieło sztuki.

Marek Kania

✉ Poetyckie felietony Tomasza Jastruna

Zachwycają mnie felietony Tomasza Jastruna, gdy jest w formie. Poetycki język. Jego nowe ujęcia i frazy wynikające jedna z drugiej. Nie tylko niesie felietonowe treści, ale także robi to najkrócej i najpełniej. Wielka jest uroda tego pisanego, która powoduje, że czytam jego felieton kolejny raz, już tylko dla samej przyjemności obcowania z nim.

Jerzy Kotowski

ZDJĘCIE TYGODNIA

Krzysztof Żuczkowski

Wszystkiego najlepszego! W hotelu Sheraton odbyła się konferencja „Na karuzeli zmian. Scenariusze na XXI wiek dla Polski i Europy”. Cykl paneli dyskusyjnych został połączony z uczczeniem 70. urodzin Aleksandra Kwaśniewskiego. „Przegląd” dołącza się do życzeń. Warszawa, 15 listopada 2024 r.

Według ONZ co 11. osoba na świecie nie ma wystarczającej ilości pożywienia. W 2023 r. **733 mln osób cierpiało głód.**

Amerykańska **baza antyrakietowa w Redzikowie** na Pomorzu jest częścią tarczy mającej chronić USA i państwa NATO przed atakami rakiet balistycznych. Bliźniacza baza znajduje się w rumuńskim Deveselu.

Szymon Hołownia, marszałek Sejmu, ogłosił w Jędrzejowie start w wyborach prezydenckich.

Prof. Henryk Skarżyński, twórca Światowego Centrum Słuchu w Kajetanach, otrzymał Order Orła Białego. Od ponad 20 lat corocznie przeprowadza z zespołem najwięcej w świecie operacji poprawiających słuch. Jako lekarz wykonał przeszło 240 tys. procedur chirurgicznych.

Antoni Macierewicz **kłamie i oszukuje**, ale o swoje interesy potrafił zadbać. Dodatkowe dochody wywinowały jego emeryturę do 10 566 zł. Sporo też odłożył, więc będzie miał z czego płacić odszkodowania po przegranych procesach.

Diana Matusik, dyrektor generalna w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego, jako członek komisji oceniającej kandydatów na dyrektora Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej wykazała się tak karygodną stronniczością, że jej przydatność na zajmowanym stanowisku jest mocno dyskusyjna („**Gazeta Wyborcza**”).

Prof. Małgorzata Omiliana-Kiljańczyk, nowa dyrektorka Zamku Królewskiego w Warszawie, zapowiedziała, że nie będzie

już organizować wesel ani komercyjnych imprez w salach reprezentacyjnych zamku.

Według Polskiego Instytutu Ekonomicznego najbardziej narażeni na **zwolnienia z powodu rozwoju AI** (sztucznej inteligencji) są specjaliści ds. finansowych, matematycy, aktuariusze, prawnicy, specjaliści ds. administracji i zarządzania oraz analitycy i programiści IT.

Pod koniec 2023 r. w Warszawie mieszkało ok. 157 tys. obywateli Ukrainy.

Jacek Sutryk, prezydent Wrocławia, został zatrzymany przez CBA w związku ze śledztwem w sprawie Collegium Humanum. Po wypuszczeniu podjął pracę w urzędzie miasta.

Łukasz Ż. podejrzany o spowodowanie śmiertelnego wypadku na Trasie Łazienkowskiej został przekazany przez niemieckie służby polskiej policji.

Rynek alkoholi o pojemności 90 i 100 ml, **zw. małpek**, wart jest 6 mld zł, czyli 12% całego rynku alkoholi.

Od 2002 r. doszło w Polsce w czasie polowań do **55 postrzeleń** ze skutkiem śmiertelnym.

Według danych ARiMR z 1 lipca w Polsce jest 9779 gospodarstw hodujących drób. Łącznie utrzymują 380,4 mln sztuk ptactwa.

Największymi producentami piwa są **Niemcy** (7,2 mld litrów w 2023 r.), **Hiszpania** (4,0 mld), **Polska** (3,5 mld), **Holandia** (2,4 mld) i **Belgia** (2,0 mld).

PRZEBŁYSKI

Gdzie nie spojrzeć, tam mec. Wąsowski

Kim jest mec. Krzysztof Wąsowski? Mało kto wie. A szkoda. Bo to postać wielce wpływowa. Trochę głośniejszy o nim teraz, gdy broni ks. Olszewskiego z jego Fundacją Profeto. Reprezentuje też firmę Wadas Group, tę od sprzedaży słynnych skarpetek. Mec. Wąsowski reprezentował stronę kościelną w Komisji Majątkowej MSWiA, która zwracała związkowi wyznaniowemu nieruchomości po PRL. Za to, co tam robił, usłyszał zarzuty prokuratorskie. Oddalone, gdy Ziobro został ministrem sprawiedliwości. Wąsowski był też pełnomocnikiem księży oskarżonych o przestępstwa seksualne. Jego kancelaria miała tyle umów i zleceń, że bieda nie klepie. Płaciły: ministerstwo Ziobry, KGHM, PGE, PGNiG, ENEA i wiele innych. Adwokat jest również udziałowcem spółki Przestrzenie Kultury. Razem z ludźmi ks. Olszewskiego. Człowiek z rozmachem iście barokowym.

Przeprosili Jolantę Pieńkowską

Całe pięć lat i siedem miesięcy musiała czekać Jolanta Pieńkowska na przeprosiny wydawcy „Super Expressu”. Doczekała się ich w wyniku wygranego procesu sądowego. Szybko i łatwo przyszło pracownikom „SE” nałgać w wydaniu z 8 marca 2019 r. Napisali wówczas, że Jolanta Pieńkowska w listopadzie 2018 r. ukryła męża miliardera, Leszka Czarneckiego, przed służbami w bagażniku i wywiozła w celu umożliwienia mu ucieczki za granicę.

Mamy kolejny listopad i czytelnicy zamiast porcji sensacji dostali niespodziankę. Przeprosiny. Widać, że nad kształtem tego tekstu pracowali lepsi zawodowcy od tych, którzy teraz przepraszają.

To dobra wiadomość dla wielu sponiewieranych na tych łamach. Muszą jednak mieć ogrom cierpliwości. No i kasę. Sprawiedliwość kosztuje.

Matecki już bez nowego domu

Czy czerwona czapeczka z kampanii Trumpa będzie talizmanem, który uratuje Dariusza Mateckiego przed więzieniem? Tylko wtedy, gdy PiS wróci do władzy. Jeśli nie, ten paszkwilant od Ziobry końcówkę kadencji poselskiej będzie oglądał w świetlicy. Do aresztu trafili już były wicewojewoda zachodniopomorski i zarazem szef Stowarzyszenia Przyjaciół Zdrowia Mateusza W. oraz prezes Stowarzyszenia Fidei Defensor Adam S. Według prokuratury tych dwóch (i Matecki) brało udział w wyprowadzaniu kasy z Funduszu Sprawiedliwości. W ustawionych konkursach wyłudzili i zdefraudowali 16 mln zł.

Aferę ujawnił Tomasz Mraz, były dyrektor Funduszu Sprawiedliwości. W projektach, na które poszła kasa, były też żony Mateckiego i Mateusza W. Matecki wie, że będzie miał wielkie problemy. Że straci immunitet. Swoją nową dom przepisał już na rodziców.

PYTANIE TYGODNIA

Jak sobie radzić z jesienną chandrą?

FRANCISZEK OSTASZEWSKI,
psycholog, Uniwersytet SWPS

Warto zacząć od tego, że rzeczywiście występuje zjawisko nazywane *seasonal affective disorder*, sezonowe zaburzenie afektywne. To poczucie bardziej negatywnego nastroju związanego z jesienią czy zimą. Popularnie mówi się o nim właśnie jesienna chandra. Sposobów radzenia sobie z tym poczuciem jest kilka. Tak zwana sezonowa depresja często wiąże się z niedostatkim słońca i brakiem odpowiedniej ilości witaminy D, którą w tym okresie należy suplementować. Poza tym, ujmując rzecz kolokwialnie, nie można poddawać się temu, że mniej nam się chce. Na przykład trzeba się kłaść o tej samej porze, co latem. Spotykać się ze znajomymi. Nie zaniedbywać aktywności fizycznej. Bieganie na zewnątrz można zamienić na bieżnię na sali. Dobrym pomysłem jest też większa aktywność w weekendy.

Zamiast leżeć i patrzeć, jak ucieka nam dzień, warto wcześniej wstać i postawić na produktywność. Nie należy również poddawać się modzie na grzańce. Lepiej zamienić je na herbatę.

KRZYSZTOF DAUKSZEWICZ,
satyryk, komentator, performer

Najlepiej udawać, że takiej chandry po prostu nie ma. Jeszcze lepiej udawać, że taki okres jak jesień i zima w ogóle nie istnieje. Moją techniką jest zamienienie się na ten czas w susza. A potem byle do stycznia. Wtedy dzień zaczyna się wydłużać i już jest z górki.

MARCIN GOŹDZIENIAK,
dziennikarz muzyczny, współtwórca podcastu Synestezja

Muzyka to świetne lekarstwo na jesienną chandrę. Warto sięgnąć po coś, co dodaje nam energii – trochę jazzu, soulu czy funku zawsze

pomaga rozruszać się w te ponure dni. Jeśli jesień kogoś przygnębia, dobrze jest wrócić do letnich wspomnień. Muzyka, która towarzyszyła nam w słoneczne dni, potrafi zdziałać cuda. Przenosimy się wtedy od razu w cieplejsze klimaty. Warto też stworzyć własną playlistę pełną pozytywnej energii. Gatunek odgrywa tutaj drugorzędną rolę. Nawet muzyka poważna, wbrew nazwie, może podnieść na duchu. Choćby lżejsze w odbiorze utwory Antonia Vivaldiego, takie jak „Wiosna” z cyklu „Cztery pory roku”. To utwór pełen energii i świeżości – przywołuje adekwatny do tytułu wiosenny klimat. Allegro, pełne radosnych, żywych dźwięków, potrafi rozpromienić. Kluczem do rozpędzenia jesienną chandrą są harmonia i trochę słońca zamkniętego w dźwiękach, które pomagają przetrwać te szare dni.

Rozmawiał Kornel Wawrzyniak